

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

Απόσπασμα από το τελευταίο βιβλίο του μακαριστού

+ π.ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Για το σύγχρονο άνθρωπο τίθενται βασικά ερωτήματα, που αναφέρονται στην ίδια του την ύπαρξη· από που έρχομαι; που πηγαίνω; Σ' αυτά τα ερωτήματα προσπαθήσαμε να δώσουμε απάντηση στο φως της Ορθοδοξίας.

Ο άνθρωπος δεν είναι άναρχος· έχει αρχή. Δεν μπορεί να δώσει ο ίδιος βαθύτερο νόημα στη ζωή. Αυτό το προσδιορίζει ο Δημιουργός του. Η αρχή του ανθρώπου βρίσκεται στη βούληση του Θεού· όχι στη φύση Του. Δεν είναι "προβολή" ή "εκροή" μιας κάποιας υπερβατικής Αρχής, αλλά καρπός της Θείας βουλής και της θεϊκής αγάπης· δεν είναι αποτέλεσμα "ανάγκης" στη ζωή του Θεού, αλλά αποτέλεσμα ελευθερίας.

Η υπαρξιακή ταυτότητα του ανθρώπου εκφράζεται με τον όρο "κατ' εικόνα Θεού". Το αρχέτυπο του ανθρώπου είναι ο Τριαδικός Θεός, που είναι κοινωνία προσώπων, ενότητα, αρμονία, αγάπη. Γι' αυτό και ο άνθρωπος, το "κατ' εικόνα" του Τριαδικού Θεού, ήταν από τη φύση του κοινωνία και αγάπη. Μπορούσε να αναπτύξει διαπροσωπικές σχέσεις αγάπης, κατά "μετοχή" στη θεία αγάπη και να αποκτήσει αφθαρσία και αθανασία, φθάνοντας με τη χάρη του Θεού στο "καθ' ομοίωσιν", θέτοντας τη σφραγίδα της δικής του προαίρεσης στο "κατ' εικόνα". Τότε η αγάπη του Θεού θα ήταν και δική του επιλογή.

Αυτή η αμοιβαία αγάπη μεταξύ του Θεού και του ανθρώπου θα οδηγούσε τον άνθρωπο στο ξεπέρασμα της κτιστής του πραγματικότητας, στην αιώνια "θεωρία" του προσώπου του Θεού, δηλαδή στη ζωή σύμφωνα με το σχέδιο του Θεού, που εναρμονίζεται με την ίδια τη φύση του ανθρώπου, όπως βγήκε από τα χέρια του Δημιουργού.

Η θέση του ανθρώπου στη Δημιουργία ήταν θέση ευθύνης και αγάπης· μπορούσε να κάνει χρήση της Δημιουργίας, όμως όχι κατάχρηση τάχθηκε να την φυλάσσει και να την εργάζεται. Έχοντας ο ίδιος κέντρο αναφοράς και κεφαλή τον Θεό, μπορούσε να είναι κέντρο ενότητας και αρμονίας ολοκλήρου της δημιουργίας, η οποία βάδιζε μαζί με τον άνθρωπο προς την αφθαρσία, ώστε να αποτελέσει τον κατάλληλο "τόπο", στον οποίο θα ζούσε ο άφθαρτος και αθάνατος άνθρωπος.

Το "αρχέτυπο" του Ανθρώπου ήταν ο Τριαδικός Θεός που είναι κοινωνία προσώπων και επομένως ενότητα, αρμονία, αγάπη. Η Θεία Φύση είναι μία και μεταδίδεται από τη μία Αρχή και Πηγή τον Πατέρα, στα δύο άλλα πρόσωπα, στον Υιό και στο Άγιο Πνεύμα.

Ο άνθρωπος πλάστηκε σαν κοινωνία προσώπων, σαν μία φύση με πολλές υποστάσεις, γιατί μέσα στον ένα άνθρωπο, τον Αδάμ βρίσκονταν ολόκληρη η ανθρωπότητα, όχι μόνον η Εύα. Ο Θεός δεν έπλασε επί μέρους άτομα, αλλά

μία ενιαία ανθρώπινη φύση, που μεταδίδεται σε μύριες υποστάσεις, σε αναρίθμητα ανθρώπινα πλάσματα.

Ολόκληρος η δημιουργία του Θεού ήταν "καλή λίαν", υπήρχε σ' αυτή ένα βαθύτερο νόημα, η αφθαρσία και η αθανασία, η αιώνια προσωπική κοινωνία αγάπης μετά του Δημιουργού, η οποία ταυτίζεται με την αιώνια ζωή και την αιώνια μακαριότητα.

Όμως η αγάπη προϋποθέτει την ελευθερία· χωρίς ελευθερία δεν μπορεί να υπάρξει αγάπη. Γι' αυτό και ο Θεός πρόσφερε στον άνθρωπο την ελευθερία για να μπορεί να αναπτύξει διαπροσωπικές σχέσεις αγάπης και να βιώσει την ενότητα και φύση με τους άλλους ανθρώπους-πρόσωπα. Και να αναπτύξει αγαπητική σχέση και με το Δημιουργό του. Ο Θεός επέτρεψε στον άνθρωπο την δυνατότητα να του στρέψει την πλάτη και δεν ηθέλησε, για να αποφευχθεί ένα τέτοιο ενδεχόμενο να δημιουργήσει κατώτερα όντα.

Για να μπορέσει ο άνθρωπος να αναπτύξει την αγάπη του "εν ελευθερία." Ο Θεός του έδωσε "νόμο" και ταυτόχρονα τον προειδοποίησε για τις συνέπειες της παραβάσεως αυτού του νόμου. Ο άνθρωπος αυτοπροαίρετα αρνήθηκε να βαδίσει το δρόμο που είχε χαράξει γι' αυτόν ο Θεός και προτίμησε το δρόμο που του υπέδειξε ο Δράκοντας,· με αποτέλεσμα να απορρίψει το Θεό σαν κέντρο αναφοράς· να τον αντικαταστήσει με τον εαυτό του, δηλαδή να αυτονομηθεί. Έτσι κλείστηκε αυτοερωτικά στον εαυτό του και μεταβλήθηκε σε εγωιστικό ον, εγκαταλείποντας εντελώς τη θέση ευθύνης για τη λοιπή δημιουργία.

Ο Θεός, από φιλανθρωπία, για να μην αμαρτάνει ο άνθρωπος αιώνια και για να έχει ένα δραστικό μέσο παιδαγωγίας, έδωσε το θάνατο, χωρίς όμως να αφαιρέσει το πολύτιμο δώρο της ελευθερίας.

Ο Θεός επέτρεψε και στη λοιπή κτίση να προσαρμοσθεί στη νέα κατάσταση του ανθρώπου· όχι μόνο σαν αποτέλεσμα των επιλογών του ανθρώπου, αλλά και σαν πρόσθετη παιδαγωγία. Έτσι δημιουργήθηκε το λεγόμενο "φυσικό κακό", που παίρνει στη ζωή μας διάφορες μορφές.

Όμως οι καταστάσεις αυτές στη ζωή του ανθρώπου δεν είναι οι τελικές. Ο Θεός είναι και μένει Πατέρας, που δεν διαγράφει ποτέ τα παιδιά του, και από το δικό του μέρος, κάνει ό,τι πρέπει για να συγκεντρώσει ξανά τα διεσκορπισμένα παιδιά Του. Όμως ο Θεός δεν επιθυμεί με κανένα τρόπο να εκβιάσει την αγάπη του ανθρώπου και η επιστροφή του περνάει μέσα από τη δική του προσωπική προαίρεση.

Ήδη από την ημέρα της πτώσεως ο Θεός δεν άφησε τον άνθρωπο να βαδίζει στο σκοτάδι της απογνώσεως χωρίς ελπίδα.

Σαν στοργικός Πατέρας χρησιμοποίησε σκληρά παιδαγωγικά μέτρα. Έδιωξε τα παιδιά του από το πατρικό σπίτι και δεν παράλειψε να τοποθετήσει τα Χερουβείμ και την "φλογίνην ρομφαία", να φυλάσσουν το δρόμο προς το "ξύλο της ζωής". Ταυτόχρονα ο Θεός βεβαίωσε τον άνθρωπο πως μπορεί να υπολογίζει στην αγάπη του Θεού, πως υπάρχει ένα πατρικό σχέδιο, που

προβλέπει την τελική συντριβή του Δράκοντος και την ελευθερία των τέκνων του Θεού.

Τότε άρχισε μία μεγάλη περίοδος προετοιμασίας για την επαναφορά του ανθρώπου, που αποδήμησε από τη χάρη του Θεού.

Οι απόγονοι του Αδάμ, σαν προερχόμενοι από την άρρωστη "ρίζα", είχαν ανάγκη από νέο γενάρχη, από μία νέα "ρίζα", για να "αναπλασθούν" και να "αναγεννηθούν". Αυτός ο νέος Αδάμ ήταν ο Χριστός, που εγεννήθη ως άνθρωπος χωρίς να κατάγεται από τον πρώτο Αδάμ. Με τη σάρκωση Του "προσέλαβε" τον πεσμένο άνθρωπο, με τον θάνατο Του "συνάντησε" τον τελευταίο εχθρό του ανθρώπου, το θάνατο και τον συνέτριψε, με την ανάσταση του χάρισε την αθανασία και αφθαρσία και με την ανάληψη Του ανύψωσε το "πρόσλημμα" μέχρι τη δόξα του Θεού Πατρός.

Στο πρόσωπο του Θεανθρώπου Χριστού αποκαταστάθηκε η κοινωνία μεταξύ Θεού και ανθρώπων και η ανθρωπότητα συγκροτήθηκε και πάλι σε ένα σώμα, σαν "σαρξ εκ της σαρκός του και οστούν εκ των οστέων του". Σ' αυτό το νέο σώμα, κεφαλή είναι ο Χριστός και οι πιστοί "μέλη". Έτσι πραγματοποιήθηκε η προφητεία της Παλαιάς Διαθήκης: "Κύριος έκτισε με αρχήν οδών αυτού εις έργα αυτού" (Παροιμ. η' 22).

Ο πεσμένος άνθρωπος μπορεί πλέον να βαδίσει αυτή τη "νέα οδό", με αποτέλεσμα να ελευθερωθεί από τη δουλεία του θανάτου και της φθοράς και να οδηγήσει και ολόκληρη τη δημιουργία στην ελευθερία της δόξης των τέκνων του Θεού, στην αφθαρσία και την αθανασία.

Ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από χώμα και Πνεύμα "εις ψυχήν ζώσαν". Ο ίδιος τώρα αναπλάσσει τον άνθρωπον με νερό και πνεύμα. Το Χριστιανικό βάπτισμα είναι ο τρόπος αναγέννησεως, σύμφωνα με τη θεία βουλή του Θεού. Όμως και πάλι η σωτηρία του ανθρώπου δεν συντελείται με αυτόματες διαδικασίες, γιατί και πάλι ο άνθρωπος καλείται να δεχθεί την αγάπη του Θεού και να ανταποκριθεί σ' αυτήν με τη δική του αγάπη. Γι' αυτό και μετά την αναγέννηση εισέρχεται σε πνευματική παλαιίστρα. Σ' αυτόν τον πνευματικό αγώνα ο άνθρωπος πρέπει να προσέξει τρεις παράγοντες!

Τον θείο παράγοντα. Ο άνθρωπος πρέπει να αποβλέπει για σωτηρία στον Θεό και να εγκαταλείψει κάθε σκέψη και τάση αυτονομίας. Η σωτηρία δεν βρίσκεται "εντός", αλλά έξω από τον άνθρωπο και είναι δώρο του Θεού Πατέρα.

Για τη σωτηρία δεν αρκεί η χάρη του Θεού. Γιατί αυτή πρέπει να γίνει αποδεκτή από την ελεύθερη προαίρεση του ανθρώπου. Αυτό γίνεται όταν ο άνθρωπος με τη θέληση του εγκαταλείπει την αυτονομία και ταυτίζει το θέλημα του με το θέλημα του Θεού. Βαδίζει δηλαδή το δρόμο της σωτηρίας που ο Θεός άνοιξε γι' αυτόν και δεν επιδιώκει την αυτοσωτηρία.

Ένα τρίτο σημείο που πρέπει να προσέξει ο άνθρωπος στην πορεία της επανόδου του στον "Πατρικό οίκο", είναι το δαιμονικό στοιχείο. Ο αρχαίος "όφις" δεν έχει πλέον εξουσία πάνω στον άνθρωπο, γιατί με την ενανθρώπιση

του Χριστού και ιδιαίτερα με την σταύρωση και την ανάστασή Του συνέτριψε τον Δράκοντα, του αφαίρεσε τα "υπάρχοντα", δηλαδή ελευθέρωσε τους ανθρώπους από την αμαρτία και "έδεσε" τον εχθρό για "χίλια χρόνια", μέχρι τη Δευτέρα Του έλευση. Όμως και σ' αυτό το διάστημα ο Σατανάς προσπαθεί να επηρεάσει τον άνθρωπο από τα έξω με λογισμούς και προσπαθεί να κερδίσει τη συνεργασία των αισθήσεων του ανθρώπου για να δημιουργήσει τα πάθη και να καταλάβει και πάλι το χαμένο έδαφος.

Με την άσκηση των σωματικών και των ψυχικών αρετών ο άνθρωπος ελευθερώνεται από τα πάθη, εξουδετερώνει τις προσβολές του Δράκοντα και γίνεται άξιο δοχείο της χάρις του Θεού. Αυτή η χάρις, που ενεργοποιείται στα πλαίσια της Εκκλησιαστικής ζωής, δηλαδή της ζωής του σώματος του Χριστού, οδηγεί τον άνθρωπο στην εμπειρία της παρουσίας του Θεού, στην αληθινή θεογνωσία.

Όμως η "γνώση" αυτή είναι τώρα μερική όταν όμως έλθει το "τέλειον", κατά τη δευτέρα παρουσία του Κυρίου, τότε το "μερικόν" θα καταργηθεί.

Όποιος ακολούθησε το δρόμο της αυτονομίας και προτίμησε να ζει γυμνός από τη χάρις του Θεού, σκεπάζοντας τη γυμνότητα του με "φύλλα συκής", αυτός κατέστρεψε μέσα του κάθε δυνατότητα κοινωνίας και αγάπης και κατεδίκασε τον εαυτό του σε αιώνια απομόνωση και σε αιώνια κόλαση. Γι' αυτόν η δόξα του προσώπου του Θεού δεν θα είναι πλέον ευφροσύνη, αλλά αιώνια βάσανος, γέεννα του πυρός και του θείου. Όποιος όμως ανταποκρίθηκε στην αγάπη του Θεού, γι' αυτόν η δόξα του προσώπου του Κυρίου, θα είναι αιώνια ευφροσύνη. Αυτός θα αποκτήσει "εξουσίαν επί το ξύλον της ζωής" και θα εισέλθει από τις πύλες εις την "Πόλιν", ενώ οι "κύνες και οι φαρμακοί και πας ο φιλών και ποιών ψεύδος" θα μείνει "έξω" (Αποκ. κβ' 14-15).

Ένα θαυμάσιο μέλλον διαγράφεται λοιπόν μπροστά μας· ο δρόμος του Χριστού είναι ο δρόμος της ελευθερίας του ανθρώπου και ολοκλήρου της κτίσεως από τη δουλεία της φθοράς και του θανάτου, ο δρόμος της αφθαρσίας, της αθανασίας και της αιώνιας αγάπης. Δεν είναι απλώς η επάνοδος του ανθρώπου στο σημείο από το οποίο ξεκίνησε, αλλά η εκπλήρωση του σκοπού της δημιουργίας, με βάση την "οικονομία του μυστηρίου του αποκεκρυμμένου από των αιώνων εν τω Θεώ εφ' ω παντα κτίσαντι δια Ιησού Χριστού". Αυτός ο σκοπός πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το προαιώνιο σχέδιο του Θεού "εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών", δια του οποίου έχουμε την παρρησίαν" να προσερχόμαστε "δια της πίστεως εις Αυτόν" (Εφεσ. γ' 8-12). Γι' αυτό και η προσδοκία των πιστών και ολοκλήρου της κτίσεως είναι η Δευτέρα παρουσία του Κυρίου. "Και το πνεύμα και η νύμφη λέγουσιν έρχου. Και ο ακούων ειπάτω έρχου, και ο δίψων ερχέσθω, και ο θέλων λαβέτω ύδωρ ζωής δωρεάν.... Λέγει ο μαρτύρων ταύτα· ναι έρχομαι ταχύ. Αμήν, ναι έρχου, Κύριε Ιησού" (Αποκ. κβ' 17-20).

Με αυτή τη νέα πραγματικότητα η ζωή του ανθρώπου εδώ στη γη αποκτά βαθύτερο νόημα. Καλείται να προσαρμόσει τη ζωή του εν όψει αυτής της πραγματικότητας και να αγρυπνεί, θέτοντας αυτή τη βεβαία ελπίδα του στην ανάλογη προτεραιότητα μέσα στη ζωή του. Οποιαδήποτε άλλη προτεραιότητα στη ζωή μας οδηγεί αναγκαστικά σε υπαρξιακά αδιέξοδα και δεν δίνει

ικανοποιητική απάντηση στο ερώτημα, ποιο είναι το βαθύτερο νόημα στη ζωή μας, μέσα σ' ένα κόσμο, που σήμερα εμφανίζεται χωρίς κανένα σκοπό, χωρίς κανένα νόημα.

Μέσα σ' αυτό τον κόσμο η Ορθόδοξη Εκκλησία έρχεται να προσφέρει ελπίδα και να κηρύξει πως Κύριος της ιστορίας είναι ο Χριστός, ο οποίος θα έλθει να ανακαινίσει τον κόσμο και να τον ελευθερώσει από τη δουλεία της φθοράς, να τον οδηγήσει στην ελευθερία των υιών του Θεού, στην αιώνια χαρά της κοινωνίας αγάπης με τον Δημιουργό του. Και θα είναι αυτό βασιλεία αιώνια, στην οποία θα κυριαρχεί η αρμονία, γιατί ο άνθρωπος θα παύσει πλέον να ζει κλεισμένος στον εαυτό του και θα διάγει και πάλι μια ζωή σύμφωνη με την αληθινή του φύση, που είναι κοινωνία προσώπων, "κατ' εικόνα" του Τριαδικού Θεού.